

Bijlage V

Augustus 2020 – Ester Stam / Udo Lock / Rianne Golverdingen

Doorgaande lijn t.a.v. Reken- en Wiskunde onderwijs

Deze lijn is een vertaling van het Protocol Ernstige Reken- en Wiskunde problemen en Dyscalculie; de werkwijze binnen het Samenwerkingsverband om te komen van basisondersteuning (niveau 1,2,3) naar extra ondersteuning (niveau 4,5).

Zorgniveau	Onderwijscontinuüm	Continuüm van zorg	Wie?	Hulp op dit niveau
1	Basisarrangement	Goed reken- en wiskundeonderwijs 1.-Kwaliteit instructiegedrag en klassenmanagement 2.-Juist gebruik van effectieve methodes voor rekenen en wiskunde 3.-Gebruik LVS	Leerkracht groep 1 t/m 8	Goed rekenonderwijs met aandacht voor verschillen in leerbehoeften Fase Groen: Onderwijsbehoeften zijn niet specifiek
2	Intensief arrangement	Extra zorg in de groep door uitbreiding van instructie- en oefentijd 4.-Vaststellen van potentiële uitvallers en aanpak binnen de groep, n.a.v. analyse toetsen	Leerkracht groep 1 t/m 8	Intensivering van rekenonderwijs door uitbreiding instructie- en oefentijd Fase Geel: Er zijn specifieke onderwijs-behoeften op deelgebieden
3	Zeer intensief arrangement	Specifieke interventies ondersteund en/of uitgevoerd door de rekenspecialist in de school 5.-Vaststellen ln. met ernstige rekenproblemen 6.-Diagnostische gesprekken met leerlingen voeren 7.-OPP opstellen	Leerkracht groep 3 t/m 8 IB en/of het liefst met inzet vande rekenspecialist in de school Orthopedagoog vanuit het SWV	Verdere intensivering van het rekenonderwijs door inzet van specifieke, individuele interventies Fase Oranje: Er zijn specifieke onderwijsbehoeften vanwege ernstige rekenwiskunde-problemen De IB betreft de orthopedagoog van het SWV.
4	Zeer intensief arrangement + zorg	Diagnostiek en zo mogelijk behandeling vanuit PAB-Rekenen 8.-Vaststellen van achterstand en hardnekkigheid 9.-Gespecialiseerde behandeling opstarten indien nodig	Leerkracht groep 3 t/m 8 IB en/of het liefst met inzet van de rekenspecialist in de school Rekenspecialist SWV	Onderzoek en behandeladviezen binnen de groep en/of individueel Fase Rood: De specifieke onderwijsbehoeften zijn structureel Vervolg hierop kan zijn: -Arrangement Rekenen -Verwijzing naar externe onderzoeker en behandelaar

5	Vervolg-arrangement	Ondersteuning binnen de basisschool 10.-Rekenarrangement kan ten hoogste voor een half jaar verlengd worden 11.-Om de overstap van intensieve individuele begeleiding naar begeleiding in de groep te verkleinen kan in een uitzonderlijke situatie een arrangement Leren voor een half jaar worden aangevraagd.	Leerkracht groep 3 t/m 8 IB en/of het liefst met inzet van de rekenspecialist in de school Rekenspecialist SWV Orthopedagoog van het SWV en IB	Tijdens de interventieperiode van het Rekenarrangement wordt gekeken naar goede afstemming van het rekenonderwijs binnen de groep, zodat ondersteuning op maat gecontinueerd kan worden zodra het Rekenarrangement stopt.
6.	Overstap van PO naar VO	Ondersteuning bij de overstap van de leerling van PO naar VO 11.- Dossieroverdracht	Basisschool en VO Rekenspecialist VO	Goede overdracht van PO naar VO. De VO school draagt zorg voor goede ondersteuning van de leerling met ernstige reken- en wiskundeproblemen of dyscalculie. Dit zal vanaf schooljaar 2020-2021 verder uitgewerkt worden. Er wordt nog een tijdpad afgesproken. Actie: Rianne G. en Joke

Zorgniveau 1: Goed onderwijs

Goed rekenwiskunde-onderwijs is optimaal afgestemd op de ontwikkeling van de individuele leerling. Elke stap in de ontwikkeling van de leerling bouwt voort op eerder verworven inzichten, kennis en vaardigheden. Het afstemmen van het onderwijs op de ontwikkeling van de leerling maakt leren mogelijk. Onvoldoende of onjuiste afstemming kan leiden tot verstoring in het proces van leren rekenen.

De rekenwiskundige ontwikkeling van leerlingen verloopt langs vier hoofdlijnen binnen alle (sub)domeinen:

Begripsvorming, ontwikkelen van oplossingsprocedures, vlot leren rekenen en flexibel toepassen van kennis en vaardigheden. Deze ontwikkeling moet evenwichtig verlopen, vanuit goede instructie en goed klassenmanagement.

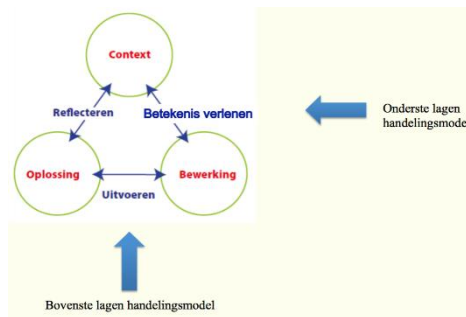
Instructie wordt geboden volgens het handelingsmodel:

1. *Formeel rekenen (formele bewerkingen uitvoeren)*
2. *Voorstellen abstract (representeren van de werkelijkheid aan de hand van denkmodellen)*
3. *Voorstellen concreet (representeren van objecten en werkelijkheidssituaties in concrete afbeeldingen)*
4. *Informeel handelen in werkelijkheidssituaties (doen)*

Om de informele werkelijkheid te vertalen naar het formele rekenniveau hanteert de leerkracht het zogenaamde Drieslagmodel:

Er worden effectieve methoden gebruikt en er moet voldoende tijd aan rekenen besteed worden. De ontwikkeling wordt systematisch gevolgd aan de hand van toetsen en observaties.

Dit alles valt onder zorg op niveau 1: goed rekenwiskunde-onderwijs.

Zorgniveau 2: Intensivering - extra instructie- en oefentijd

Er zijn altijd leerlingen in een klas die onvoldoende oppikken van het klassikale onderwijsaanbod.

Het is daarom belangrijk dat er adequate differentiatie van het onderwijs plaatsvindt.

Er wordt extra hulp geboden, met name voor de 20/25% zwakste kinderen (leerlingen die scoren op V/ D- of E-niveau, in subgroepen).

Dit betekent dat er extra effectieve leertijd wordt ingericht voor deze leerlingen waarbij goede instructie volgens het handlingsmodel voorop staat. (Buiten de reguliere rekenles; incl. preteaching)

Deze leerlingen ontvangen bovenop de basisinstructie en verwerking zorg op niveau 2: intensivering van het onderwijs door uitbreiding van instructie- en oefentijd.

Zorgniveau 3: Verdere intensivering - inzet specifieke interventies

Sommige leerlingen hebben naast verlengde instructie en begeleide in-oefening ook intensieve begeleiding in een kleine groep of individueel nodig. Voor deze kinderen wordt een OPP opgesteld.

Het gaat hier om de ongeveer 10% zwakste kinderen (leerlingen die scoren op laag D of E-niveau). Hierbij wordt de leerachterstand gewogen in het integratieve beeld van de leerling: betreft het uitsluitend ernstige rekenproblematiek of is er sprake van een algemene ontwikkelingsachterstand?

Deze leerlingen krijgen bovenop zorg op niveau 1 en 2, zorg op niveau 3: verdere intensivering door de inzet van specifieke interventies.

De leerkracht betreft de intern begeleider en/of de rekenspecialist in het geheel. Met een diagnostisch gesprek wordt verder gekeken naar de rekenproblematiek, de toetsen worden geanalyseerd. Samen wordt afgestemd welke interventie, op welke wijze en door wie kan worden geboden.

De intern begeleider bespreekt de problematiek in een consult met de orthopedagoog van het SWV. Samen stemmen zij af wat de volgende stap wordt.

Zorgniveau 4: Diagnostiek en behandeling

Het gaat hierbij om leerlingen met ernstige en hardnekkige rekenproblemen. Bij het SWV wordt een PAB-rekenen aangevraagd. De rekenspecialist van het SWV voert een diagnostisch onderzoek uit, waarbij gekeken wordt naar de aard en ernst van de rekenproblemen. In de rapportage worden handelingsadviezen gegeven en wordt een inschatting gemaakt of een arrangement rekenen te verwachten is. Met deze gerichte handelingsadviezen kan de school de leerling begeleiden gedurende een periode van ongeveer 3-4 maanden. Zo nodig wordt het PAB verlengd. Indien deze interventie geen of onvoldoende resultaat oplevert én er geen sprake is van andere leerachterstanden en/of ernstige emotionele problematiek, kan de rekenspecialist van het SWV de inzet van een rekenarrangement adviseren. In het OT kan besloten worden tot een Rekenarrangement voor de duur van een half jaar. De IB-er van de school stuurt daartoe de getekende formulieren naar het loket van het SWV. Om de open-eind financiering die voor rekenarrangementen gelden, te beheersen dient de *gebiedsverantwoordelijke* te controleren of het aantal rekenarrangementen binnen het budget blijft, voordat definitieve toekenning van het arrangement kan worden gerealiseerd.

Het rekenarrangement wordt bij voorkeur uitgevoerd door de rekenspecialist van de school, of een andere leerkracht met gespecialiseerde kennis op het gebied van ERWD. De rekenspecialist van het SWV blijft hierbij betrokken, is vraagbaak en evalueert met de school het doorlopen traject.

Het SWV geeft geen dyscalculie verklaring af, omdat deze verklaring voor de behandeling op de basisschool niet relevant is. De intensieve begeleiding door de rekenspecialist in school, voldoet wel aan de eis dat een leerling ten minste een halfjaar specialistische RT-moet hebben gehad om een dyscalculie verklaring te kunnen aanvragen. Indien gewenst kunnen ouders op eigen kosten onderzoek aanvragen bij een gespecialiseerd onderzoeksbureau en externe RT organiseren. Goede afstemming tussen ouders, school en gespecialiseerd onderzoeksbureau/externe behandelaar is daarbij noodzakelijk.

Zorgniveau 5: Vervolg-arrangement

Indien er een Rekenarrangement is afgegeven, zal dit nauw worden gevolgd door de rekenspecialist van het SWV. Wanneer na een half jaar blijkt dat de ondersteuning voldoende effect heeft, kan het arrangement worden afgesloten. Zo niet, dan kan worden gekeken of verlenging van het arrangement voor maximaal opnieuw een half jaar een optie is. Dit wordt teruggekoppeld aan het Ondersteuningsteam (OT) van de school.

Gedurende de verlenging van het arrangement wordt gekeken naar de mogelijkheden van afstemming binnen de groep, voor de periode na het Rekenarrangement. In uitzonderlijke gevallen kan besloten worden om hiervoor nog een Arrangement Extra Zorg Leren in te zetten, in het OT, voor maximaal een half jaar.

Hierbij wordt alleen nog gekeken naar de passende leerlijn (Passende Perspectieven) en de in te zetten hulpmiddelen. Soms is het in de bovenbouwgroepen noodzakelijk een acceptatieplan te ontwikkelen, omdat het lage rekenniveau invloed kan hebben op het uitstroomniveau (OPP).

Zorgniveau 6: Overstap van PO naar VO.

Er vindt een overdracht plaats van PO naar VO. De wijze waarop dit gaat verschilt van PO school tot VO school. We adviseren als SWV, dat voor leerlingen met rekenproblemen er een warme overdracht plaatsvindt. Dit is met name van belang bij kinderen voor wie niveau 1F voor rekenen niet of net is bereikt maar waar 1S op de overige vakgebieden bereikt is.

Bron: Protocol Ernstige Reken-Wiskunde-problemen en Dyscalculie *BAO SBO SO* (2011).